Førsteblad

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr. 80 Fylke: Rogaland

Tilleggsspørsmålnr. Herad: Avaldsnes

Emne: Folkemedisin Bygdelag. Karmöysida.

Oppskr. av: Peder Skeie (72 år) Gard: Meland

(adresse): G.nr. 35 Br.nr. 1

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle. Ja.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

Eg har i det heile svert lite eg kan opplysa om til denne spörjelista. Det er så å seia berre doktor og kjöpemedisin som har vore brukt her i distriktet i "mi tid". Dette kjem truleg av det legje som bygda har - midt i mellom 2 byar og god framkomst til desse. Elles hadde ein frå 1865 til 1894 eix större gruvedrift her - A/s Vigsnes Kobberverk. Her ver både doktor og apotek på byvis.

Eg då i svaret med berre dei punkter der eg finn at eg har ein snev av posetivt å seia. Dei andre spörsmåla nemner eg ikkje.

----

1. Etter mitt skjeön og mi erfaring har det nok vore ein del omskifte i dette hövet. Det var nok både sorter i xxxxxx "gamle dagar" som no - meir og minder vesale og meir og minder hardföre. Skilnaden ligg, truleg; i det at det för meir var halde som eit ideal å vera hardför og tåla mykje i vanskeleg tilfelle. No går det heile meir ut på berre å krevja mest mogeleg hjelp utanfrå.

2. Svert mykje medisinsaker hadde ikkje folk. Dette kunne vel også koma av det same som er nemnt ovanföre - at ein ligg nokså tett inn til byar o.l. Ei flaska brennevin kunne vel slengja har og der hkå dei som hadde god råd (men det var ikkje så mange). Eg tykkjest også hugsa at det var tale om at det vart blanda ymse ingredienser på, men kjenne ikkje meir til det.

Litt salve av eitt eller anna slag var det nok i dei fleste hus. Helst var det sinksalve. Men eg hugsar elles tjöresalve og visstnok noko dei kalla tjöngssalve.

8. Dyvelsdrikk (her sa di divelsdrikk) har eg höyrt tale om, men aldri sett det.

B y g d e l æ k j a r a r

har det vor svert lite av har - visstnok av same grunn som nemnt ovanfor. I Avaldsnes (som i andre distrikt) var det ein mann som "koppa" ungane (ekte kukopper). Eg höyrde tala om at han også skulle kunna hjelpa til og kunna med einskilde andre sjukdomar i blandt.

Ein annan gamal mann kunne "åralata" - i mi barndomstid. Til dette bruka han ein "bill". Det var eit apparat som på ein kvikk måte hogde hol i huda, så blodet fekk renna. Dei tok ut "dau-blodet, som dei sa.

"Iglakjerringar" kan eg hugsa. I bygda hadde ein ei gamal kone som som av og til hadde nokre iglar. Best hugsar eg ei kjerring som reiste rungt med eit par krukker som var fulle av iglar. Ho "igla" for betaling.

16218

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Dei sette helst iglane på nasetippen eller bakom öyra - så vidt eg hugsar.

Meir veit eg ikkje å fortelja om bygdelækjarar i Avaldsnes. Eg kjende derimot godt ein bygdedoktor som budde i Skudenes herad. Det visstnok helst dyr han interesserte seg for, men var av og til god å ty til også når det galdt menneskje.

Mannen var gardbrukar og lekpreikar. Ein valbolk var han dessutan stortingsmann. Han hadde inga teoretisk utdaning utanom folkeskulen (omgangsskulen).

Avaldsnes den 14/3 1961

[signature]

16218

3

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

30 — Rogaland

Avaldsnes

Folkemedisin — Karmöysida.

Peder Skeie (72 år) — Meland

35 1

Ja.

Eg har i det heile svert lite eg kan opplysa om til denne spörjelista. Det er så å seia berre doktor og kjöpemedisin som har vore brukt her i distriktet i "mi tid". Dette kjem truleg av det legje som bygda har - midt i mellom 2 byar og god framkomst til desse. Elles hadde ein frå 1865 til 1894 eit större gruvedrift her - A/s Vigsnes Kobberverk . Her ver både doktor og apotek på byvis.

Eg då i svaret med berre dei punkter der eg finn at eg har ein snev av posetivt å seia. Dei andre spörsmåla nemner eg ikkje.

----

1. Etter mitt skjeön og mi erfaring har det nok vore ein del omskifte i dette hövet. Det var nok båe sorter i ~~xxxkxx~~ "gamle dagar" som no - meir og minder vesale og meir og minder hardföre. Skilnaden ligg, truleg, i det at det för meir var halde som eit ideal å vera hardför og tåla mykje i vanskeleg tilfelle. No går det heile meir ut på berre å krevja mest mogeleg hjelp utanfrå.

2. Svert mykje medisinsaker hadde ikkje folk. Dette kunne vel også koma av det same som er nemnt ovanföre - at ein ligg nokså tett inn til byar o.l. Ei flaska brennevin kunne vel slengja har og der hkå dei som hadde god råd (men det var ikkje så mange). Eg tykkjest også hugsa at det var tale om at det vart blanda ymse ingredienser på, men kjenne ikkje meir til det.

Litt salve av eitt eller anna slag var det nok i dei fleste hus. Helst var det sinksalve. Men eg hugsar elles tjöresalve og visstnok noko dei kalla tjöngssalve.

3. Dyvelsdrikk (her sa di divelsdrikk) har eg höyrt tale om, men aldri sett det.

B y g d e l æ k j a r a r

har det vor svert lite av har - visstnok av same grunn som nemnt ovanfor. I Avaldsnes (som i andre distrikt) var det ein mann som "koppa" ungane (ekte kukopper). Eg höyrde tala om at han også skulle kunna hjelpa til og kunna med einskilde andre sjukdomar i blandt.

Ein annan gamal mann kunne "åralata" - i mi barndomstid. Til dette bruka han ein "bill". Det var eit apparat som på ein kvikk måte hogde hol i huda, så bl fekk renna. Dei tok ut "dau-blodet, som dei sa.

"Iglakjerringar" kan eg hugsa. I bygda hadde ei gamal kone som som av og til hadde nokre iglar. hugsar eg ei kjerring som reiste rundt med eit par ker som var fulle av iglar. Ho "igla" for betalir

16218

4

Dei sette helst iglane på nasetippen eller bakom öyra - så vidt eg hugsar.

Meir veit eg ikkje å fortelja om bygdelækjarar i Avalsnes. Eg kjende derimot godt ein bygdedoktor som budde i Skudenes herad. Det visstnok helst dyr han interesserte seg for, men var av og til god å ty til også når det galdt menneskje.

Mannen var gardbrukar og lekpråikar. Ein valbolk var han dessutan stortingsmann. Han hadde inga teoretisk utdaning utanom folkeskulen (omgangsskulen).

Avaldsnes den 14/3 1961

[signature]

16218